

Noktalama — Deneme

KPSS AI Coach · 07.09.2026 · 10 soru

Yazılı anlatımda bazı işaretler, okurun metni nasıl anlamlandıracağını etkiler. Bir düşüncenin sınırlarını belirlemek, duygunun gücünü göstermek ve cümleler arasındaki ilişkiyi düzenlemek için bu işaretlerden yararlanılır. Bu nedenle aynı sözcük dizisi, farklı işaretlerle kullanıldığında farklı bir yapı kazanabilir.

1. Bu parçaya göre noktalama işaretleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Noktalama işaretleri, yazılı anlatımın anlam ve yapısını belirginleştirir.
- B) Noktalama işaretleri, yalnızca cümlelerin uzunluğunu denetlemek için kullanılır.
- C) Noktalama işaretleri, bütün metinlerde aynı duygusal etkiyi oluşturur.
- D) Noktalama işaretleri, sözcüklerin sözlük anlamlarını değiştirmek amacıyla kullanılır.
- E) Noktalama işaretleri, yalnızca cümleler arasındaki zaman ilişkisini gösterir.

2. “Bir metinde soru anlamı taşıyan ifadelerin ardından kullanılan işaret, okurun cümleyi bildirme değil sorgulama amacıyla okumasını sağlar.” Bu cümlede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Soru anlamı taşıyan ifadelerden sonra soru işareti kullanılmalıdır.
- B) Her cümlenin sonunda soru işareti kullanılmalıdır.
- C) Soru işareti yalnızca soru eki bulunan cümlelere konulmalıdır.
- D) Soru anlamı, cümlenin sonunda kullanılan noktayla gösterilmelidir.
- E) Soru işareti, cümledeki bütün anlam ilişkilerini açıklamalıdır.

Bir yazar, metnindeki duygusal yoğunluğu yalnızca seçtiği sözcüklerle kurmaz. Korku, şaşkınlık ya da sevinç gibi güçlü durumlarda cümlenin sonuna getirilen işaret de anlatımın tonunu belirler. Böylece okur, cümlenin yalnızca bilgi vermediğini, aynı zamanda belirgin bir duygu taşıdığını fark eder.

3. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Güçlü duyguların yazılı anlatımdaki görünümü, cümle sonundaki işaretlerle desteklenebilir.
- B) Duygusal yoğunluk, yazılı anlatımda yalnızca sözcük seçimiyle oluşturulabilir.
- C) Güçlü duygular anlatılırken cümle sonundaki işaretin hiçbir etkisi yoktur.
- D) Cümle sonundaki işaretler, metinlerde yalnızca bilgi verme amacına hizmet eder.
- E) Korku ve sevinç bildiren bütün cümleler aynı anlatım tonunu taşır.

4. “Bir açıklama yapılacağı zaman, okurun gelecek bilgiyi önceki cümleden ayırt edebilmesi için özel bir işaret kullanılır.” Bu cümlede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Açıklama yapılacak cümlenin ardından iki nokta kullanılmalıdır.
- B) Açıklama yapılacak cümlenin ardından her zaman soru işareti kullanılmalıdır.
- C) Açıklama yapılacak cümlenin ardından nokta kullanılmasına gerek yoktur.
- D) Açıklama yapılacak cümlenin ardından yalnızca virgül kullanılmalıdır.
- E) Açıklama yapılacak cümlenin ardından açıklayıcı bölüm yazılamaz.

Bir metinde işaretlerin görevi, yalnızca cümleleri birbirinden ayırmak değildir. Kimi zaman açıklanacak bölümü haber verir, kimi zaman sıralanan unsurları düzenler, kimi zaman da alıntı ile yazarın sözünü ayırır. ---- Bu nedenle işaretlerin seçimi, anlatımın anlaşılmasında doğrudan rol oynar.

5. Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A)** Bu farklı görevler, yazılı anlatımın yapısını ve anlamını belirginleştirir.
- B)** Bu nedenle bütün cümlelerin sonunda yalnızca nokta kullanılmalıdır.
- C)** Bu farklı görevler, soru anlamını her cümlede zorunlu kılar.
- D)** Bu nedenle alıntıların yazılı anlatımdaki yeri tamamen ortadan kalkar.
- E)** Bu farklı görevler, duyguların yazılı anlatımda kullanılmasını engeller.

Bir metinde başka bir kişinin sözüne yer verildiğinde, bu sözün kime ait olduğu ve metnin hangi bölümünde bulunduğu önem kazanır. Yazıda kullanılan özel bir işaret, aktarılan söz ile onu aktaran kişinin cümlesini birbirinden ayırır. Bu uygulama, alıntının sınırlarını okur için görünür hâle getirir.

6. Bu parçaya göre alıntıların yazılı anlatımdaki işleviyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A)** Alıntılar, aktarılan sözün metin içindeki sınırlarını belirginleştirir.
- B)** Alıntılar, aktarılan sözün anlamını bütünüyle değiştirir.
- C)** Alıntılar, yalnızca metnin sonunda kullanılabilir.
- D)** Alıntılar, aktarılan söz ile yazarın cümlesini birleştirir.
- E)** Alıntılar, metindeki bütün cümlelerin açıklama niteliği taşımasını sağlar.

Listeleme yapılırken her ögenin okur tarafından kolayca ayırt edilmesi gerekir. Bu amaçla, aynı görevdeki ögeler birbirinden uygun bir işaretle ayrılır. Ögelerin arasındaki ayırım belirginleştiğinde cümlelerin yapısı daha düzenli ve anlaşılır olur.

7. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A)** Listeleme işaretleri, aynı görevdeki ögelerin birbirinden ayrılmasına yardımcı olur.
- B)** Listeleme işaretleri, yalnızca farklı görevdeki ögeleri birbirine bağlar.
- C)** Listeleme işaretleri, cümledeki bütün ögeleri aynı görevli hâle getirir.
- D)** Listeleme işaretleri, yazılı anlatımda anlamın anlaşılmasını engeller.
- E)** Listeleme işaretleri, yalnızca tek ögeli cümlelerde kullanılabilir.

Cümle sonlarında kullanılan işaretler, anlatımın tamamlanma biçimi hakkında okura bilgi verir. Bildirme amacı taşıyan cümlelerde bir işaret, soru anlamı taşıyanlarda başka bir işaret, güçlü duygu bildirenlerde ise farklı bir işaret tercih edilir. Böylece cümlelerin yapısı ile anlatım amacı arasında görünür bir ilişki kurulur.

8. Bu parçaya göre cümle sonunda kullanılan işaretlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A)** Cümle sonu işareti, anlatımın amacını ve cümlelerin yapısını yansıtabilir.
- B)** Cümle sonu işareti, bütün cümlelerde aynı anlatım amacını gösterir.
- C)** Cümle sonu işareti, yalnızca bildirme cümlelerinde kullanılabilir.
- D)** Cümle sonu işareti, soru ve duygu anlamını birbirinden ayıramaz.
- E)** Cümle sonu işareti, cümlelerin yapısından bağımsız olarak seçilmelidir.

Yazılı anlatımda bazı işaretler, cümleler arasındaki anlam ilişkisini okurun daha kolay kavramasını sağlar. “Sevinme, şaşma, korku ve öfke” bildiren sözlerde kullanılan işaret, anlatımın duygusal yönünü belirginleştirir. Listeleme sırasında öğelerin ayrılması, açıklama yapılacak bölümün önceden fark edilmesi ve başkasına ait sözlerin sınırlarının gösterilmesi de bu düzenin parçalarıdır. Böylece yazı, yalnızca sözcüklerin dizildiği bir bütün olmaktan çıkar; anlam ve yapı bakımından daha anlaşılır hâle gelir.

9. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A)** Noktalama, yazılı iletişimde anlam ilişkilerini ve anlatım düzenini görünür kılar.
- B)** Noktalama işaretleri, yazılı anlatımda yalnızca güçlü duyguları belirtmek amacıyla kullanılır.
- C)** Noktalama işaretlerinin temel görevi, metinlerdeki sözcük sayısını azaltmaktır.
- D)** Noktalama kullanımı, açıklama ve alıntı bölümlerinin birbirinden ayırt edilmesini engeller.
- E)** Noktalama işaretleri, listeleme yapılan cümlelerde öğelerin anlamını değiştirir.

10. “Yarın toplantıya katılacak mısınız?” cümlesinin sonunda yer alan işaret, sözün bir bilgi verme değil, karşılık bekleyen bir söyleyiş olduğunu gösterir. Bu cümlede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A)** Soru anlamı taşıyan ifadeler, uygun bir işaretle diğer cümle türlerinden ayrılır.
- B)** Cümle sonunda kullanılan her işaret, sözün mutlaka karşılık beklediğini gösterir.
- C)** Karşılık bekleyen bütün söyleyişler, soru anlamı taşımadan da aynı işaretle tamamlanır.
- D)** Bilgi veren cümlelerin tamamı, okuyucudan doğrudan bir cevap bekler.
- E)** Cümle sonundaki işaretler, sözün anlamından bağımsız olarak belirlenir.

Cevap Anahtarı

1. A

2. A

3. A

4. A

5. A

6. A

7. A

8. A

9. A

10. A

Çözümler

1. Parçada işaretlerin anlamı, duyguyu ve yapıyı belirginleştirdiği belirtilmektedir. Bu nedenle A seçeneği ulaşılabilecek yargıdır; B, C, D ve E parçadaki işlevi gereksiz biçimde daraltmakta veya değiştirmektedir.
2. Cümle, soru anlamının yalnızca soru ekiyle sınırlı olmadığını ve bu anlamı taşıyan ifadelerden sonra ilgili işaretin kullanıldığını anlatmaktadır. C seçeneği kapsamı daraltarak cümlede bulunmayan bir sınırlama getirmektedir.
3. Parça, güçlü duyguların sözcüklerin yanı sıra cümle sonunda kullanılan işaretle de yansıtılabildiğini belirtmektedir. B yalnızca sözcükleri öne çıkarır, diğer seçenekler ise bu işaretin duygu belirtme işlevini reddeder veya geneller.
4. Cümlede açıklama öncesinde, gelecek bilgiyi önceki yapıdan ayıran işaretin kullanılması gerektiği anlatılmaktadır. Bu işlev iki noktaya aittir; diğer seçenekler ya farklı işaretleri öne çıkarmakta ya da açıklamayı reddetmektedir.
5. Parçada işaretlerin açıklama, listeleme ve alıntıyı ayırma gibi farklı görevlerinden söz edilmektedir. A seçeneği bu görevlerin ortak sonucunu verir; diğerleri parçadaki işlevleri tek türe indirger veya onlarla çelişir.
6. Parçada kullanılan özel işaretin aktarılan söz ile onu aktaran kişinin cümlesini ayırdığı belirtilmektedir. Bu durum, alıntının sınırlarını belirginleştirir; B, C, D ve E parçadaki işlevi değiştirmektedir.
7. Parçada aynı görevdeki öğelerin birbirinden ayrılması ve bu ayrımın cümleyi anlaşılır kılması anlatılmaktadır. A seçeneği bu iki bilgiyi birleştirir; diğerleri işlevi tersine çevirir veya kullanım alanını temelsiz biçimde sınırlar.
8. Parça, bildirme, soru ve güçlü duygu bildiren cümlelerde farklı sonlandırma işaretlerinin kullanıldığını belirtmektedir. A seçeneği bu ayrımın anlatım amacı ve yapı ile ilişkisini doğru biçimde özetler; B, C, D ve E parçaya açıkça aykırıdır.
9. Parçada duyguların, liste öğelerinin, açıklamaların ve alıntıların belirginleştirilmesinden söz edilmektedir. Bu ayrıntılar birlikte değerlendirildiğinde işaretlerin yazılı anlatımın anlamını ve yapısını düzenlediği sonucuna ulaşılır. B seçeneği kapsamı yalnızca duygularla sınırlandırdığı için yanlıştır.
10. Verilen cümledeki işaretin, karşılık bekleyen ve soru anlamı taşıyan bir söyleyişi belirlediği belirtilmiştir. Buradan, bu tür ifadelerin uygun işaretle diğer cümlelerden ayrıldığı sonucu çıkarılır. B seçeneği bütün cümle sonu işaretlerini aynı işleve bağladığı için cümlenin anlamıyla çelişir.